ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Ανεμοπετάλιο

Τόμ. 3, Αρ. 3 (2024)

Ανεμοπετάλιο

Σχεδιασμός του διαθεματικού εκπαιδευτικού προγράμματος «Ελιά, ελαιόλαδο και υγεία» με τη χρήση της μεθόδου project για το Νηπιαγωγείο

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΔΑΣ, Γεωργιος Κατσούρης

doi: 10.12681/anem.37972

Copyright © 2024, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΔΑΣ, Γεωργιος Κατσούρης

Άδεια χρήσης ##plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc.by-nc-nd4##.

Σχεδιασμός του διαθεματικού εκπαιδευτικού προγράμματος «Ελιά, ελαιόλαδο και υγεία» με τη χρήση της μεθόδου project για το Νηπιαγωγείο

Τόδας Αλέξανδρος
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc Επιστήμες της Αγωγής
Email: alextodas@hotmail.com

Κατσούρης Γεώργιος
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc Επιστήμες της Αγωγής
Email: gior.katsouris@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο άρθρο αφορά στην πρόταση ενός διαθεματικού project με θέμα: «Ελιά, ελαιόλαδο και υγεία». Το συγκεκριμένο project προτείνεται να εφαρμοστεί στα Νηπιαγωγεία και σε μικρές τάξεις Δημοτικού. Η εφαρμογή του συγκεκριμένου project θα βοηθήσει τους μαθητές/τριες να αναπτύξουν βασικές επιστημονικές γνώσεις για το ελαιόλαδο, να αναπτύξουν δεξιότητες για την έρευνά του, αλλά και ευρύτερες δεξιότητες οικονομικού, λαογραφικού, περιβαλλοντικού και διατροφικού χαρακτήρα, μέσα από την αναζήτηση και την μελέτη της ελιάς.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ως μέθοδο project εννοούμε μια μορφή διδακτικής διαδικασίας που έχει ως αφετηρία κάποιους προβληματισμούς μεμονωμένων ατόμων ή του συνόλου της διδακτικής ομάδας. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των δραστηριοτήτων γίνεται με ευθύνη της ομάδας και στοχεύει κυρίως στην ολοκλήρωση κάποιου έργου που οδηγεί στη λύση ενός προβλήματος (Χρυσαφίδης, 1994 & Frey, 1998). Επ' αφορμής αυτού του ορισμού, μπορεί να αναφερθεί ότι ο προβληματισμός δύναται να τεθεί ως πρόταση από την πλευρά του εκπαιδευτικού, με σκοπό να δραστηριοποιήσει την ομάδα ή να αποτελέσει αυθόρμητο προβληματισμό μεμονωμένων μελών ή και του συνόλου της ομάδας.

Όσον αφορά στον όρο «project» αυτός προέρχεται από το λατινικό ρήμα projicere, που έχει την έννοια του «σχεδιάζω, σκέφτομαι να κάνω κάτι». Τον όρο «project» τον χρησιμοποίησε πρώτος ο Richards, για να δώσει νόημα στη χειρωνακτική εργασία. Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, ο J. Dewey (1859-1952) φιλόσοφος και παιδαγωγός, ειδικός σε θέματα εκπαίδευσης, γνωρίζοντας πολύ καλά τη θεωρία του πραγματισμού, προσπάθησε να εφαρμόσει τη φιλοσοφική του σκέψη στην εκπαιδευτική πράξη, ώστε η απόκτηση γνώσεων από τους μαθητές να είναι αποτέλεσμα προβληματισμού και διερεύνησης των προσωπικών βιωμάτων και εμπειριών τους, καθώς υποστήριζε ότι κάθε γνήσια μορφή εκπαίδευσης γεννιέται μέσα από την εμπειρία (Κουσκούκη, 2008). Τη σκυτάλη στην προώθηση του συνδυασμού της φιλοσοφικής σκέψης με την εκπαιδευτική πράξη παρέλαβε ο Kilpatrick, ο οποίος εισηγήθηκε τη μέθοδο

project το 1918 στην εργασία του με τίτλο «The project method». Ο Kilpatrick θεωρεί το project ως μια προγραμματισμένη και πολυσύνθετη δραστηριότητα που πραγματοποιείται από το υποκείμενο σε συγκεκριμένο περιβάλλον, η επιτυχία της οποίας έγκειται στην επίτευξη του στόχου που έχει τεθεί από αυτόν που ενεργεί, χρησιμοποιώντας ως μέσο ενέργειες και διαθέσιμα όργανα – εργαλεία (Jaimeson, 2008). Στη σημερινή εποχή η μέθοδος αυτή ονομάζεται εναλλακτικά και «σχέδιο εργασίας» ή «μέθοδος σχεδίου» και ανήκει στις βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης.

Η μέθοδος project έχει καθιερωθεί στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση κυρίως με τη θέσπιση του θεσμού του πιλοτικού «Ολοήμερου Σχολείου» (1999) (Χατζηδήμου & Ταρατόρη, 2001), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πολλοί εκπαιδευτικοί δεν εφάρμοζαν και προηγουμένως τη μέθοδο στα μαθήματά τους, έχοντας γνώση της μεθόδου μέσα από διαδικασίες αυτομόρφωσης. Στην πορεία του χρόνου υλοποιήθηκαν επιμορφωτικά προγράμματα και σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς και των δύο σχολικών βαθμίδων, ενώ παράλληλα η μέθοδος project εντάχθηκε και ως γνωστικό αντικείμενο σε προγράμματα σπουδών σε τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κατά κύριο λόγο σε Παιδαγωγικά Τμήματα.

Αξίζει να επισημανθεί πως παράλληλα έχει βελτιωθεί και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στη θεατρική αγωγή, αφού στις Επιστήμες της Αγωγής προσφέρονται σπουδές θεατρικής αγωγής από εκλεγμένα μέλη ΔΕΠ με σχετικό γνωστικό αντικείμενο (θεατρική αγωγή) και επιμορφωτικές δράσεις που απευθύνονται στους υπηρετούντες εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι δεν είχαν ειδικές γνώσεις στο συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο (Γραμματάς & Μουδατσάκης, 2008).

Βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τη μέθοδο project είναι ότι πρόκειται για μία διαδικασία μάθησης **ανοικτή** και **συλλογική**, η οποία προσαρμόζεται ανάλογα με την κατάσταση που επικρατεί στον χώρο εφαρμογής της και το ενδιαφέρον που εκδηλώνουν οι συμμετέχοντες.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για τη φάση της οργάνωσης και του σχεδιασμού ενός project αποτελεί η:

- Ενεργός συμμετοχή των συμμετεχόντων
- Έμπνευση των εκπαιδευτικών
- Πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών
- Ελευθερία δράσης
- Ανάπτυξη πρωτοβουλίας στο σχεδιασμό
- Ανάπτυξη συλλογικής – ομαδικής προσπάθειας των μαθητών

Χαρακτηριστικά της μεθόδου project

Η συγκεκριμένη μέθοδος που επιλέγεται για τη διερεύνηση του θέματος, γίνεται λόγω των πλεονεκτημάτων που αυτή παρουσιάζει. Συγκεκριμένα η μέθοδος project:

- επιτρέπει πρωτοβουλίες αναφορικά με τον σχεδιασμό, την πορεία και τον τρόπο δουλειάς
- προσφέρει ίσες ευκαιρίες ενεργού συμμετοχής στους μαθητές, άσχετα από τις επιδόσεις τους
- δίνει την ευκαιρία για ομαδική και βιωματική μάθηση, με την παράλληλη σύσφιξη των σχέσεων ανάμεσα στους μαθητές
- το πεδίο αξιοποίησης της συγκεκριμένης μεθόδου, δεν εξαντλείται μόνο σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, αλλά και στον τρόπο προσέγγισης και επεξεργασίας τους
- οικοδομεί ένα εναλλακτικό διδακτικό σύστημα, ανοικτό και ζωντανό, προσφέρεται ιδιαίτερα για διαθεματική προσέγγιση γνωστικών αντικειμένων και ορίζεται ως μία ανοικτή και συγχρόνως συλλογική διαδικασία μάθησης
- αποβλέπει στη μεταβολή και στην υπέρβαση του παραδοσιακού μαθήματος
- οι μαθητές μαθαίνουν χωρίς να έχουν την αίσθηση ότι «υπακούουν» στις προδιαγραφές της παραδοσιακής διδασκαλίας στο επίκεντρο της διδακτικής πράξης τοποθετείται ο μαθητής ο οποίος ξεδιπλώνει τα ενδιαφέροντά του και προβάλλει την αυτενέργειά του στην εργασία
- περιλαμβάνει πολλές θεματικές ενότητες και απαιτούνται πολλές και διάφορες δραστηριότητες γι' αυτό και ο αριθμός των μελών που μπορεί να λάβει μέρος σε ένα project μπορεί να ποικίλει από λίγα έως πολλά άτομα
- δεν πραγματοποιείται από ένα μόνον άτομο (Thomas, 2000; Κλαδή & Κόνσολας; Φρυδάκη, 2009)

ΆΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ "PROJECT"

Οι άξονες όπου ενσωματώνεται η μέθοδος projecteίναι τρεις: α) η επιλογή του θέματος, β) ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων σε επίπεδο περιεχομένου και οργάνωσης της μαθησιακής διαδικασίας και γ) η υλοποίηση (Κλαδή &Κόνσολας, 2016).

1ος άξονας: Το θέμα του project

Η έναρξη της μελέτης ενός θέματος μπορεί να ξεκινήσει με συζήτηση στην τάξη, μια ιδέα ή έναν προβληματισμό των μαθητών/τριών ή και του/της εκπαιδευτικού. Δύναται εξ αρχής να οριστεί ένας ή παραπάνω συντονιστές και να καθοριστεί ο ρόλος τους. Συνήθως τον ρόλο αυτόν τον αναλαμβάνει ο/η εκπαιδευτικός με βοήθεια από έναν ή από δύο μαθητές/τριες. Επιπλέον, διατυπώνονται τα επιμέρους καθοδηγητικά ερωτήματα, τα οποία οδηγούν στον καθορισμό των διδακτικών στόχων. Όσον αφορά στους διδακτικούς στόχους αυτοί θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο και ικανότητες των μαθητών, καθώς και στο γνωστικό περιεχόμενο του θέματος (Κλαδή & Κόνσολας, 2016).

2ος άξονας: Ο προγραμματισμός του project

Σε αυτό το στάδιο δράσης ο/η εκπαιδευτικός συνεργάζεται με τους μαθητές/τριες και με βάση τους διδακτικούς στόχους σχεδιάζουν τις δραστηριότητες που θα εκτελεστούν στα πλαίσια υλοποίησης του project. Μόλις αποφασιστούν οι δραστηριότητες που θα εκτελεστούν διαμορφώνεται το πλαίσιο δράσης ως προς την οργάνωση της τάξης. Συγκεκριμένα οι μαθητές/τριες κατανέμονται σε ομάδες ή σε ζευγάρια ή ατομικά και συγκεκριμενοποιείται ο ρόλος που θα έχουν στο project (Κλαδή & Κόνσολας, 2016). Στη συνέχεια αποφασίζεται τι είδους υλικό είναι απαραίτητο να συγκεντρωθεί και από ποιες πηγές. Σε αυτό το σημείο εμπλουτίζονται οι δραστηριότητες με φύλλα εργασίας, με επισκέψεις και με ενέργειες βιωματικού χαρακτήρα. Έπειτα ενημερώνεται όλη η ομάδα που συμμετέχει στο project για το χρονικό προγραμματισμό εκτέλεσης του, για τους ρόλους του καθενός συμμετέχοντα σε αυτό και συζητείται εάν θα προκύψει τελικό προϊόν ή θα υπάρξει σειρά από προϊόντα που θα ετοιμάζονται κατά τη διάρκεια του project (Κλαδή & Κόνσολας, 2016).

3ος άξονας: Η υλοποίηση του project

Σε αυτό το στάδιο οι μαθητές/τριες εκτελούν τις προγραμματισμένες δραστηριότητες, συγκεντρώνουν και ταξινομούν το απαραίτητο υλικό ανάλογα με τον προγραμματισμό. Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τους μαθητές και τους ελέγχει χωρίς να εμποδίζει την αυτονομία τους και την ανάληψη ευθύνης από μέρους τους (Κλαδή & Κόνσολας, 2016). Επίσης, με τις διορθωτικές του παρεμβάσεις διευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία ως προς στις δυσκολίες που προκύπτουν κατά την εκτέλεση της ομαδικής εργασίας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα προϊόντα κατά τη διάρκεια εφαρμογής του project ή το τελικό προϊόν, δίνονται τα συμπεράσματα και πραγματοποιείται η προγραμματισμένη αξιολόγηση του project. Είναι σημαντικό η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του project να ανακοινώνεται στους μαθητές και τους γονείς είτε με τη μορφή τελικής αξιολόγησης χρησιμοποιώντας δείκτες αξιολόγησης είτε με περιγραφική αξιολόγηση (Κλαδή & Κόνσολας, 2016).

Χαρακτηριστικά της διαθεματικότητας

Η διαθεματική προσέγγιση είναι μια λύση που προσφέρεται από τους ειδικούς της εκπαίδευσης στις προκλήσεις της εποχής. Αποτελεί από παιδαγωγική σκοπιά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που μπορεί να επιτύχει το σημερινό σχολείο, χωρίς να απαιτηθούν ριζικές ανακατατάξεις στις δομές του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Η προώθηση της διαθεματικότητας οδηγεί στη βελτίωση της ποιότητας στα Προγράμματα Σπουδών, με δεδομένο ότι μέσα από αυτή την προσέγγιση καλλιεργούνται οι βασικές αξίες, αποκτώνται οι απαραίτητες θετικές στάσεις και αναπτύσσονται οι δεξιότητες που απαιτεί η σημερινή ευρωπαϊκή κοινωνία της γνώσης. Με την πολυεπιστημονική επεξεργασία του θέματος τα παιδιά μαθαίνουν με ένα πιο φυσικό και άμεσο τρόπο δεδομένου ότι η καθημερινή τους εμπειρία δεν είναι

τεμαχισμένη και αποσπασματική. Αντίθετα, το περιβάλλον τα φέρνει καθημερινά σε επαφή με προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουν με τρόπο πολύπλευρο και συνεργατικό. Έτσι το παιδί μπορεί να φθάσει στην κατανόηση του κόσμου και των φαινομένων μέσα από «ενοποιητικές, ενδιαφέρουσες, και προσιτές διαδρομές». Χωρίς τη διαθεματική προσέγγιση το σχολείο δεν μπορεί να ενθαρρύνει την εφαρμογή εναλλακτικών μορφών μάθησης, επειδή είναι παγιδευμένο σ' έναν κατακερματισμένο κόσμο επιμέρους Γνωστικών Αντικειμένων, ο οποίος βρίσκεται σε αντίθεση με τα ενδιαφέροντα, τα βιώματα των παιδιών και τις εμπειρίες της καθημερινής ζωής που απαιτούν ολιστική προσέγγιση των θεμάτων. Με τη διαθεματική προσέγγιση προσφέρεται η γνώση σε κατανοητή και προσπελάσιμη για όλους μορφή και προωθούνται κοινωνικές δεξιότητες και δημιουργικές στάσεις και διαδικασίες που συντελούν στην κοινωνική ένταξη όλων των παιδιών. Η σύγχρονη παιδαγωγική λοιπόν προσπαθώντας να ανταποκριθεί στη διαρκώς μεταβαλλόμενη κοινωνία αναπροσδιορίζεται σε μια διαδικασία αυτενεργό, ανακαλυπτική και διαδραστική για την οποία απαραίτητες προϋποθέσεις αποτελούν η δημιουργική έμπνευση των δασκάλων και η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών, έτσι ώστε όχι μόνο να κατέχουν μια βασική εκπαίδευση, αλλά ταυτόχρονα να είναι ευέλικτοι και ευπροσάρμοστοι στις συνθήκες της σύγχρονης κοινωνίας (Γκλιάου, 2002β).

Ειδικότερα, σκοπός του Νηπιαγωγείου εξακολουθεί να είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί όταν στη μαθησιακή διαδικασία δίνεται έμφαση όχι μόνο στην απόκτηση γνώσεων, αλλά και στην απόκτηση δεξιοτήτων, ανάπτυξη συναισθημάτων και καλλιέργεια θετικών στάσεων και προδιαθέσεων. Οι βασικές αρχές του ΔΕΠΠΣ στηρίχθηκαν στη θεωρία του εποικοδισμού του Piaget, στη θεωρία του Vygotsky για την επίδραση που ασκεί το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο στη δόμηση των νοητικών σχημάτων, στη διαμεσολάβηση του ενήλικα και των πολιτισμικών εργαλείων στη διαδικασία της μάθησης κατά τον Bruner, στο αίτημα για σεβασμό και αξιοποίηση της διαφορετικότητας του ατόμου όπως πρεσβεύει ο Gardner και η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης. Το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου συμπεριλαμβάνει «περιεχόμενα» από διάφορες γνωστικές περιοχές όπως, πληροφορίες, έννοιες, γεγονότα, ιστορίες, σχήματα κ.ά.

Η διαθεματικότητα στο Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου μπορεί να υλοποιηθεί:

- με την ανάπτυξη διαθεματικών δραστηριοτήτων που προτείνει το πρόγραμμα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων
- με την εφαρμογή σχεδίων εργασίας, τα οποία αποτελούν προωθημένη μορφή διαθεματικότητας και μπορούν να υλοποιήσουν με φυσικό και αβίαστο τρόπο διαθεματικές προεκτάσεις
- με τη χρήση των διαθεματικών εννοιών.

Η διαθεματική προσέγγιση αποτελεί μια οργανωμένη, προγραμματισμένη από την εκπαιδευτικό εμπειρία μάθησης η οποία δίνει στα παιδιά τη δυνατότητα να διερευνήσουν και να προσεγγίσουν μια

ενοποιημένη άποψη της γνώσης που συνδέεται μ' ένα συγκεκριμένο θέμα. Στη διαθεματική προσέγγιση το θέμα προσεγγίζεται και ταυτόχρονα αλληλεπιδρά με τα προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων. Η μελέτη του θέματος επιδιώκεται μέσα από την αλληλεπίδραση των επιδιώξεων των διαφόρων προγραμμάτων, την αναζήτηση διαφορετικών προεκτάσεων προκειμένου να εξυπηρετηθούν στόχοι του προγράμματος και ανάγκες των παιδιών. Ο βαθμός και η έκταση αξιοποίησης των γνώσεων, ιδεών και ενδιαφερόντων των παιδιών στην υλοποίηση του θέματος, οι προσωπικές εμπειρίες, οι διερευνητικές δραστηριότητες και ο ομαδικός τρόπος διδασκαλίας, καθορίζουν τελικά τον βαθμό έμφασης που δίνεται στη διαθεματικότητα. Μέσα από τη διαθεματική προσέγγιση και την επεξεργασία των διαφόρων θεμάτων η εκπαιδευτική διαδικασία εμπλουτίζεται με στοιχεία που απουσιάζουν από τις συνηθισμένες πρακτικές όπως η διερεύνηση, η αντιμετώπιση και επίλυση προβλημάτων, η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συμμετοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών.

Όσον αφορά στα σχέδια εργασίας, αυτά είναι έρευνες θεμάτων που επιλέγουν τα παιδιά, με ατομικούς ή συλλογικούς στόχους (Frey 1987;Γρόλιου-Κοτίνη-Σμήλιου-Χατζηνικολάου 1998; Κανάκης 1987; Ματσαγγούρας 2002β;Χρυσαφίδης 1994). Τα παιδιά σχεδιάζουν την πορεία της έρευνας, συζητούν και παίρνουν αποφάσεις οι οποίες καθορίζουν και την εξέλιξη του σχεδίου εργασίας. Πρόκειται για ανοιχτές δράσεις ως προς τις διαδικασίες, το περιεχόμενο και το χρόνο ολοκλήρωσης. Επιπλέον, αποτελούν μια δημιουργική διαδικασία, καθώς προκαλούν το ενδιαφέρον του μαθητή, την άμεση και ενεργό συμμετοχή του, την αποδοχή του άλλου, την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, της κριτικής σκέψης και της συλλογικής προσπάθειας.

Σύμφωνα με τον Οδηγό Νηπιαγωγού (2005), η σημαντική διάκριση ανάμεσα στις θεματικές προσεγγίσεις και τα σχέδια εργασίας, έγκειται τόσο στον βαθμό ανάδυσης όσο και στον βαθμό εμβάθυνσης των θεμάτων από τα ίδια τα παιδιά. Ειδικότερα, στη θεματική προσέγγιση ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει στόχους από το πρόγραμμα σπουδών, ενώ στα σχέδια εργασίας ο σχεδιασμός ακολουθεί το ενδιαφέρον των παιδιών και η έμφαση δίνεται στη συμβολή τους για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων.

Ωστόσο οι δύο προσεγγίσεις έχουν κοινά βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα, καθώς στο πλαίσιο και των δύο:

- η μάθηση στηρίζεται στον πειραματισμό και στην ανακάλυψη,
- επιχειρείται η σύνδεση μαθησιακών στόχων του Προγράμματος Σπουδών στην κατεύθυνση της μελέτης θεμάτων που αφορούν τον πραγματικό κόσμο
- αίρονται οι διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στις διαφορετικές γνωστικές περιοχές και η γνώση συντίθεται σε ένα όλο,

- οι δράσεις, που αναπτύσσονται, συνδέονται με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών, τα οποία μαθαίνουν να προσεγγίζουν την γνώση μέσα από ατομικές και ομαδικές αναζητήσεις, να μοιράζονται τη χαρά της επιτυχίας και να νοιώθουν τη χαρά της συμβολής σε μια ομαδική προσπάθεια, γεγονός που ενισχύει το αυτοσυναίσθημά τους,
- δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να αντιληφθούν τους τρόπους με τους οποίους τα μέλη μιας κοινότητας αλληλοεξαρτώνται και να μάθουν να δίνουν αξία στη διαφορετικότητα, προσεγγίζοντάς την ως στοιχείο εμπλουτισμού της κοινωνίας (Οδηγός νηπιαγωγού, 2005).

Κριτήρια επιλογής του θέματος project για το Νηπιαγωγείο

Η επιλογή του θέματος ενός project μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους, όπως:

- με ανάπτυξη πρωτοβουλίας από τα μέλη μιας ομάδας, ύστερα από μια τυχαία συζήτηση για ένα επίκαιρο θέμα
- μετά από ανάθεση από τον/την εκπαιδευτικό στους μαθητές να αναζητήσουν κάποιο θέμα το οποίο να ανταποκρίνεται τις ανάγκες του μαθήματος
- με επιλογή από τον εκπαιδευτικό θεματικών ενοτήτων από τα σχολικά εγχειρίδια, οι οποίες προσφέρονται για επεξεργασία με τη μέθοδο project. Η επιλογή αυτή γίνεται συνήθως, όταν ο/η εκπαιδευτικός κάνει τον προγραμματισμό του μαθήματός του σε μακροεπίπεδο (Χατζηδήμου, 2012).

Στο συγκεκριμένο project το θέμα που επιλέχθηκε προς διερεύνηση είναι το εξής: ***«Ελιά, ελαιόλαδο και υγεία».*** Βασικό κριτήριο επιλογής του θέματος αποτελεί το γεγονός ότι η ελιά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη ζωή, τον πολιτισμό και την ιστορία της χώρας μας. Οι μαθητές/τριες του Νηπιαγωγείου, ως μελλοντικοί υπεύθυνοι πολίτες, θα αναπτύξουν βασικές επιστημονικές γνώσεις για το ελαιόλαδο, δεξιότητες για την έρευνά του, αλλά και ευρύτερες δεξιότητες οικονομικού, λαογραφικού, περιβαλλοντικού και διατροφικού χαρακτήρα, μέσα από την αναζήτηση και την μελέτη της ελιάς. Τα νήπια θα βιώσουν τη διαδικασία της συλλογής του καρπού της ελιάς και την παραγωγή του σε ελαιόλαδο. Έτσι, το θέμα θεωρείται για εκείνα οικείο κι αποτελεί για εμάς ευκαιρία για επέκταση των γνώσεων που υπάρχουν και για δημιουργική έκφραση. Τέλος, θα γίνει διαθεματική προσέγγιση του θέματος με σύνδεση με τα πεδία του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου.

Σκοποί /Στόχοι του project

Ο σκοπός του project *«Ελιά, ελαιόλαδο και υγεία»* είναι να γνωρίσουν τα νήπια βιωματικά την ελιά, το ελαιόλαδο και την διατροφική του αξία.

Επιμέρους στόχοι του project:

- Συναισθηματικοί στόχοι
  - Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τη φροντίδα ενός δέντρου
  - Να εκτιμήσουν την αξία της ελιάς και του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα
- Γνωστικοί στόχοι
  - Να έρθουν βιωματικά σε επαφή με όλα τα στάδια παραγωγής του ελαιόλαδου (λιομάζωμα, ελαιοτριβείο κτλ.)
  - Να διαπιστώσουν τη σχέση των Ελλήνων με την ελιά (απ' την αρχαιότητα μέχρι σήμερα)
  - Να αντιληφθούν την αξία της ελιάς και του ελαιόλαδου για την υγεία μας
- Παιδαγωγικοί στόχοι
  - Να αποκτήσουν τη δεξιότητα της ομαδικής εργασίας και της συλλογικότητας

Σχεδιασμός project

Το πρόγραμμα αναμένεται να υλοποιηθεί σε 5 μήνες. Παρακάτω θα αναφέρουμε τις δραστηριότητες που θα υλοποιηθούν σύμφωνα με μια διεπιστημονική προσέγγιση

Βασικές έννοιες-στοιχειώδεις ορισμοί

Οι βασικές έννοιες-στοιχειώδεις ορισμοί που θα μελετηθούν στο συγκεκριμένο project είναι οι εξής: ελιά, ελαιόλαδο, λιομάζωμα, ελαιοτριβείο, βρώσιμες ελιές, προϊόντα που παράγονται από την ελιά.

Ερευνητικά ερωτήματα του project

- Τι είδους δέντρο είναι η ελιά;
- Ποια είναι η σχέση της ελιάς με την ελληνική μυθολογία;
- Ποια είναι η διαδικασία παραγωγής του ελαιόλαδου;
- Ποια είναι η διατροφική αξία του ελαιόλαδου;
- Πόσα είδη βρώσιμων ελιών γνωρίζεις;
- Ποιες περιοχές της Ελλάδας είναι γνωστές για την παραγωγή ελιάς;
- Ποια τα οφέλη των προϊόντων της ελιάς για την υγεία του ανθρώπου;

Προτεινόμενες δραστηριότητες κατά την υλοποίηση του project

Αρχικά, οι μαθητές θα χωριστούν σε ομάδες. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα εργασίας θα φέρει στην τάξη πληροφορίες, έντυπο υλικό αλλά και διάφορα προϊόντα ελιάς όπως λάδι, ελιές πράσινες, μαύρες και θρούμπες, πατέ ελιάς, σαπούνι ελαιολάδου και προϊόντα περιποίησης προσώπου με βάση την ελιά. Στη

συνέχεια θα δημιουργηθεί στην τάξη μια γωνιά της ελιάς και θα στολιστεί με κλαδάκια που θα μαζέψουν τα παιδιά από τα δέντρα της αυλής του νηπιαγωγείου.

Αγωγή Υγείας

Θα μελετηθούν επτά χώρες της Μεσογείου με σκοπό να αποδειχθεί ότι οι πληθυσμοί των μεσογειακών χωρών παρουσιάζουν χαμηλότερη θνησιμότητα από ασθένειες. Στη συνέχεια οι μαθητές θα παρατηρήσουν και θα γευτούν διάφορα είδη ελιών. Θα δοκιμάσουν ένα γεύμα, αποτελούμενο από ψωμί, λάδι, ρίγανη και αλάτι. Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος αλλά και στη συνέχεια, θα πλένουν τα χέρια τους με σαπούνι ελαιόλαδου.

Φυσική

Θα πραγματοποιηθεί πείραμα με λάδι και νερό. Σε γυάλινο βάζο θα ρίξουμε νερό και ύστερα ίση ποσότητα λάδι. Στη συνέχεια τα παιδιά παρατηρήσουν και θα σχολιάσουν τα αποτελέσματα του πειράματος.

Ιστορία

Με τη βοήθεια φωτογραφικού υλικού από εφημερίδες και περιοδικά, θα δουν πως η ελιά υπήρχε και στην αρχαία Ελλάδα. Πρόκειται να μάθουν για τη χρήση που είχαν τα αγγεία και τα πιθάρια καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο μάζευαν τις ελιές οι αρχαίοι Έλληνες. Επιπλέον, στην αυλή του Νηπιαγωγείου θα πραγματοποιηθούν αρκετές φορές αθλητικές δραστηριότητες και αγώνες. Κάποιο παιδί αναμένεται να παίξει τον ρόλο της ιέρειας που στεφάνωνε τον νικητή με κλαδί ελιάς, όπως γινόταν στους Ολυμπιακούς Αγώνες της αρχαιότητας.

Μυθολογία

Θα αναφερθούμε στον μύθο για το πώς πήρε το όνομα της η Αθήνα. Τα παιδιά θα κατασκευάσουν από χαρτόνι δόρυ, τρίαινα και κεραυνό και με μίμηση ρόλων (Αθηνάς, Ποσειδώνα, Δία) θα κάνουν αναπαράσταση του μύθου.

Εικαστικά

Θα προσπαθήσουν να αντιγράψουν τον πίνακα «Ελαιώνας» του Βαν Γκογκ. Με χαρτιά κάνσον και γλασέ, αναμένεται να κατασκευάσουν, ένα μεγάλο ελαιόδεντρο φορτωμένο ελιές. Θα χρησιμοποιήσουν τέμπερες για να ζωγραφίσουν.

Γλώσσα

Θα αναφέρουμε τις μαθητές τα παρακάτω αινίγματα και ποιήματα που έχουν κύριο θέμα την ελιά με σκοπό την βελτίωση των γλωσσικών τις δεξιοτήτων.

Αινίγματα:

Από κλαδάκι κρέμεται, στην αγορά πουλιέται
Το εξωτερικό τις τρώγεται, το κόκαλο πετιέται!
Τι είναι; Η ελιά
Κρέμεται και ρέεται, να πέσει δεν τσακίζεται.
Το αίμα είναι αρχοντικό, το φαΐ τις φτωχικό,
Και το λιανοκοκαλάκι τυλίγεται στο χωματάκι!
Τι είναι; Η ελιά
Κι όταν έρθει ο Οκτώβρης ωριμάζω πια πολύ
Πρασινίζω και μαυρίζω και γεμίζω το σακί!
Τι είναι; Η ελιά
Γύρω γύρω θάλασσα στη μέση μια φωτίτσα!
Τι είναι; Το καντήλι

Ποιήματα:

Δεντράκι ευλογημένο και πάντα φουντωτό
Με τις ελιές γεμάτο είμαι μες τον αγρό.
Λαδάκι για φαγάκι θα δώσουν οι ελιές
και φωτεινό καντήλι θ ανάψουν οι εκκλησιές. ΄
Όπου κι αν λάχει η ελιά ανθεί και λουλουδίζει
Και με το λάδι το καλό πολύ ζωή χαρίζει.

Μαθηματικά

Τα νήπια θα μετρήσουν τα ελαιόδεντρα στην αυλή και στον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου. Θα δοθεί φύλλο εργασίας στο οποίο θα ζωγραφίσουν τόσες ελιές στο πιάτο όσα είναι και αυτά. Στη συνέχεια θα παίξουν το παρακάτω παιχνίδι: Σε χαρτόνι θα ζωγραφίσουμε τρεις ομόκεντρους κύκλους με διαφορετική διάμετρο. Ο μικρότερος θα έχει τρία αστεράκια, ο μεσαίος δύο και ο εξωτερικός μεγαλύτερος ένα. Τα παιδιά κρατούν φύλλα ελιάς και προσπαθούν να τα ρίξουν στους κύκλους για να κερδίσουν τα περισσότερα αστεράκια.

Βιβλιογραφία

Γκλιάου Ν. (2002β). Ευέλικτη ζώνη. Σχέδια εργασίας στο Νηπιαγωγείο.
Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, 30.

Γρόλιου, Κοτίνη, Σμήλιου, Χατζηνικολάου (1998). *Πρακτικές ασκήσεις και μέθοδος project.* Θεωρητικά προβλήματα και πρακτικές. Εκπαιδευτική Κοινότητα, 46.

Γραμματάς, Θ. & Μουδατσάκης, Τ. (2008).*Θέατρο και πολιτισμός στο σχολείο για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (ΔΕΠΠΣ), (2003),
Αθήνα: ΥΠΕΠΘ και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Διαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. και Μπασαγιάννη, Ε., (2006), *Οδηγός νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί. Δημιουργικά Περιβάλλοντα*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων

Καλδή, Ε. & Κόνσολας, Μ.(2016).*Διδακτική μέθοδος project και διαθεματικότητα.* Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη.

Κουσκούκη Μ. (2008). *Η φιλοσοφία της παιδείας στον πραγματισμό του John Dewey.* Διπλωματική εργασία, Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ.

Ματσαγγούρας Η. (2002β). *Ευέλικτη ζώνη διαθεματικών προσεγγίσεων*. Μια εκπαιδευτική καινοτομία που αλλάζει το σχολείο. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 6.

Χατζηδήμου, Δ. (2012). *Παιδαγωγική και εκπαίδευση.* Αθήνα: Κυριακίδη

Χατζηδήμου, Δ. & Ταρατόρη, Ε. (2001). Η μέθοδος Project στο σχολείο, στο: Ολοήμερο Σχολείο – Λειτουργία και προοπτικές (επιμ. Ι. Πυργιωτάκη), Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, 115-130.

Χρυσαφίδης Κ. (1994). Βιωματική Επικοινωνιακή διδασκαλία. *Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα, Gutenberg.

Frey K. (1998) *Η μέθοδος project*, μτφ. Κλ. Μάλλιου .Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης

Jaimeson, P. (2008). *Experiencing places for active learning*. An alternative perspective. Victoria: University of Melbourne.

Meyer E. (1987). *Ομαδική διδασκαλία. Θεμελίωση και παραδείγματα*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Thomas, J.W. (2000). *A Review of research on project-based learning.* Phd Thesis, San Rafael, California, USA.